

Styre: Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Dato: 27.04.2021

Styresak: 35/21

Arkivsaksnr: 2021/1878-ELAK

Møtedato: 11.05.2021

Ph.d.-utdanningsmelding for 2020 fra Det humanistiske fakultet

Dokumenter i saken: Brev fra Forsknings- og innovasjonsavdelingen datert 5.2.21
Brev fra fakultetet til institutt og sentre datert 26.2.21
Ph.d.-utdanningsmelding fra SKOK
Ph.d.-utdanningsmelding fra SVT
Ph.d.-utdanningsmelding fra IF
Ph.d.-utdanningsmelding fra AHKR
Ph.d.-utdanningsmelding fra FoF
Ph.d.-utdanningsmelding fra LLE
Ph.d.-utdanningsmelding for 2020 fra Det humanistiske fakultet

Bakgrunn

Fakultetene er i brev datert 5.2.21 fra Forsknings- og innovasjonsavdelingen (2021/1878) bedt om å utarbeide egne meldinger for de fakultetsvise programmene som del av arbeidet med universitetets ph.d.-utdanningsmelding. Fristen for innsending var opprinnelig satt til 23. mars, men ble forlenget til 18. mai etter ønske fra fakultetene.

HF fulgte opp med et brev datert 26.2.21 til institutt og sentre hvor de ble bedt om å utarbeide egne meldinger. Fristen for innsending var 23. mars.

Fakultetsledelsen gjennomførte dialogmøter med institutt og sentre i uke 14., 7., 8. og 9. april, og forskerutdanningen var en egen del av agendaen for dialogmøtene.

Et utkast til ph.d.-utdanningsmelding ble lagt frem for programstyret for ph.d.-programmet ved HF til godkjenning den 21.april. Programstyret godkjente utkastet og gav prodekan fullmakt til å ferdigstille meldingen i tråd med de innspill som kom frem i møtet.

Det kom ingen forslag til endringer på møtet, men fakultetets Forsknings- og forskerutdanningsutvalg etterlyste en redegjørelse for hvordan meldingen blir fulgt opp. Fakultetsledelsen anser dette som et betimelig spørsmål, som det ikke passer å stille i meldingen, men som er best egnet til intern diskusjon.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret godkjenner HF sin ph.d.-utdanningsmelding for 2020. Fakultetsstyret gir dekan fullmakt til å ferdigstille meldingen i tråd med de innspill som kom frem i møtet.

Jørgen Magnus Sejersted
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

Fakultetene

Referanse

2021/1770-YNBR

Dato

05.02.2021

Ph.d.-utdanningsmeldingen 2020

Som en del av arbeidet med universitetets ph.d.-utdanningsmelding, ber vi om at det utarbeides egne meldinger for de fakultetsvise ph.d.-programmene. Dette gjelder både de vitenskapelige ph.d.-programmene og ph.d.-programmet innen kunstnerisk utviklingsarbeid. Vi finner det naturlig at ph.d.-programmenes meldinger blir behandlet av de respektive programstyrene.

Nytt av året er at status for arbeidet med systematisk kvalitetsarbeid skal omtales spesifikt. Dette som et ledd i økt oppmerksomhet mot den kontinuerlige kvalitetsutviklingen i ph.d.-utdanningen ved UiB.

Ph.d.-utdanningsmeldingen bør ikke være lengre enn fem sider. Vi ber om at punktene nedenfor omtales:

- Opptak, gjennomstrømming, disputaser, underkjenninger og frafall - beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne
- Korona-pandemiens påvirkning på ph.d.-utdanningen ved fakultetet (punkter som kan omtales; opplæringsdelen, datainnsamling, veiledning, internasjonale nettverk, karriereveiledning, sosiale og helsemessige aspekter, forlengelser)
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet. Forhold som kan omtales;
 - strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
 - hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
 - graden av nyskapende forskning
- Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid (med referanse til kvalitetssikringssystem for ph.d.-utdanningen, vedtatt i 2017):
 - Hvordan midtveisevalueringen gjennomføres
 - Oppfølgingen av fremdriftsrapporter
 - Opplæringsdelen:
 - hvordan man vurderer om fakultetets regler, emne kategorier og emneportefølje for opplæringsdelen utgjør gode rammer for ph.d.-utdanningen som helhet
 - hvordan man evaluerer faste emner som blir tilbudt
 - Hvordan man bruker resultatene som fremkommer i den årlige analysen av Kandidatundersøkelsen

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Forsknings- og innovasjonsavdelingen
Telefon +4755584980

Postadresse
University of Bergen,
Postbox 7800
NO-5020 BERGEN

Besøksadresse
Jekteviksbakken 31
Bergen

Saksbehandler
Yngve Brynjulfsen
55583382

Frist for innlevering settes til 15. april 2021. Meldingen vil bli behandlet i UiB sitt forskningsutvalg før endelig behandling i universitetsstyret.

Vennlig hilsen

Benedicte Løseth
avdelingsdirektør

Yngve Brynjulfsen
rådgiver

Kopi
Universitetsdirektørens kontor

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Senter for vitenskapsteori
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Institutt for fremmedspråk

Referanse

2021/1878-ELAK

Dato

26.02.2021

Ph.d.-utdanningsmeldingen ved Det humanistiske fakultet 2020

Som en del av arbeidet med fakultetets ph.d.-utdanningsmelding, ber vi om at det utarbeides egne meldinger for grunnenhetene.

Nytt av året er at status for arbeidet med systematisk kvalitetsarbeid skal omtales spesifikt. Dette som et ledd i økt oppmerksomhet mot den kontinuerlige kvalitetsutviklingen i ph.d.-utdanningen ved UiB.

Ph.d.-utdanningsmeldingen bør ikke være lengre enn tre sider, og vi ber om at følgende punkter omtales:

- erfaringer med det nye ph.d.-programmet
- erfaringer med fakultetets rutiner
- utfordringer knyttet til opptak, gjennomstrømming, veiledning, underkjenninger og frafall
- korona-pandemiens påvirkning i forhold til opplæringsdelen, datainnsamling, veiledning, internasjonale nettverk, sosiale og helsemessige aspekter, og forlengelser.
- strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
- kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet
- hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
- graden av nyskapende forskning
- Instituttenes systematiske kvalitetsarbeid
 - hvordan ph.d.-kandidatene inkluderes i de ulike forskningsfelleskapene
 - hvordan midtveisevalueringen gjennomføres
 - hvordan den årlige fremdriftsrapporteringen følges opp
 - hvordan tilbudet om sluttseminar praktiserer

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

- hvordan fakultetets regler, emnekategorier og emneportefølje for opplæringsdelen evalueres som rammer for ph.d.-utdanningen som helhet
- hvordan faste emner evalueres ved de enheter som tilbyr slike
- hvordan godkjenning av kandidatspesifikke emner kvalitetssikres ved instituttet

Frist for innlevering settes til **23. mars 2021**.

Plan for videre saksbehandling

- behandling i fakultetets forsknings- og forskerutdanningsutvalg 7. april
- behandling i fakultetsstyret 11. mai
- oversendelse til Forsknings- og innovasjonsavdelingen 18. mai
- behandling i UiBs forskningsutvalg
- behandling i universitetsstyret

Vennlig hilsen

Anne Beate Maurseth
prodekan

Ranveig Lote
seksjonssjef

Vedlegg

- 1 Ph.d.-utdanningsmeldingen 2020 (brev fra FIA)
- 2 [Kvalitetssikringssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB, vedtatt i 2017](#)

Ph.d-utdanningsmelding for Institutt for fremmedspråk (IF) 2020

IF tilbyr opplæring i regi av to forskerskoler i samarbeid med LLE: Forskerskolen i lingvistikk og filologi (ledere i 2020: Jerzy Nykiel (IF) og Kari Kinn (LLE)) og Forskerskolen i litteratur, kultur og estetiske fag (ledere i 2020: Laura Miles (IF – vårsemester), Torgeir Skorgen (IF – høstsemester), Pär Ola Sandin (LLE)).

I løpet av 2020 arrangerte *Forskerskolen i lingvistikk* sju lunsjseminarer der ph.d.-kandidater presenterte eget prosjekt/egen forskning. Denne forskerskolen hadde ingen sluttseminarer i 2020. Det ble også arrangert en Thesis Boot Camp (skriveseminar) ved Shanley Allen fra Technische Universität Kaiserslautern. Seminaret ble gjennomført som hybridopplegg (kombinert nett- og kampusundervisning). Stipendiat Kimberley Skjelde var initiativtaker til skriveseminaret.

Forskerskolen i litteratur gjennomførte 4 sluttseminarer i 2020 (for Gunn Inger Sture, Ann-Cathrin Corrales Øverlid, Are Bøe og Fredrik Parelus). Skriveseminarer som var planlagt gjennomført i april/mai ble avlyst pga. koronasituasjonen. Ellers ble det organisert en seminarrekke ved Laura Miles og stipendiat Julia King (koordinator våren 2020), som tok opp tema som f.eks. 'CV-skriving', 'Skrive bokanmeldelser', samt en 'Artikkelklubb' basert på Wendy Belchers bok *Writing Your Journal Article in 12 Weeks*; i alt åtte møter i løpet av vårsemesteret. Høsten 2020 var det markant mindre aktivitet, da Miles har forskningsfri.

Det skal sies generelt at kandidatenes oppslutning om forskerskolenes arrangement ikke er stor. Det kan være vanskelig å overtale stipendiater til å holde presentasjoner. Mange mener at de får bedre tilbakemeldinger fra eksperter innen sitt eget område og vil ikke legge frem sitt arbeid for ikke-eksperter. Dette er en holdning som vi må motarbeide.

Erfaringer med det nye ph.d-programmet

Instituttet har stort sett kandidater som er tatt opp før det nye programmet tredde i kraft. IF har derfor ikke merket vesentlige administrative endringer så langt som følge av det nye ph.d.-programmet.

Det nye programmet har imidlertid ført til at det nå er blitt vanlig med ekstern leser ved midtvegevalueringene. Siden dette ikke er obligatorisk for de kandidatene som er tatt opp på det «gamle» programmet, får hver enkelt kandidat velge selv om de ønsker ekstern leser eller ikke. Så langt har flertallet ønsket seg ekstern leser ved midtvegevalueringen.

Erfaringer med fakultetets rutiner

Det er den siste tiden kommet mer felles rutiner som går på tvers av instituttene ved HF. Dette er IF positive til, da det skaper mer likebehandling for stipendiatene. Det gjør også saksbehandling på instituttnivå enklere når det er et fast rammeverk å forholde seg til.

Utfordringer knyttet til opptak, gjennomstrømming, veiledning, underkjenninger og frafall

Ingen nye ph.d.-kandidater ble rekruttert i 2020. IF hadde ingen underkjenninger, og ingen frafall fra kandidater som er innenfor normert tid. To kandidater som er flere år på overtid valgte å ikke lenger være en del av phd-programmet ved UiB.

I 2020 ble det gjennomført 3 disputaser ved IF:

- Erika Wolf, 30.4.2020
- Inger Anne Søfting, 27.3.2020
- Alissa Vik, 17.01.2020

Grunnet covid-19 nedstengingene vart to av disse disputasene gjennomført digitalt.

Instituttet har jobbet aktivt med å opprette kontakt med kandidater som er på overtid. Flere kandidater er tilbudt ekstern lesar som et tiltak for å bidra til fullføring av avhandlingsarbeidet. En av kandidatene som har fått et slikt tilbud om ekstern lesar er Søfting, som disputerte i 2020. Vi hadde også en innlevering i desember 2020 fra en kandidat som har vært i programmet fra 2010.

Det har altså vært en positiv utvikling der instituttet nå har færre kandidater som er flere år på overtid enn tidligere. Likevel er det fortsatt en problemstilling at IF har en del kandidater som er over normert tid, og noe instituttet vil fortsette å fokusere på i tiden fremover.

Korona-pandemiens påvirkning i fht. opplæringsdelen, datainnsamling, veiledning, internasjonale nettverk, sosiale og helsemessige aspekter, og forlengelser

Emner og konferanser er avviklet digitalt. Veiledning går som normalt, ofte via Zoom eller andre digitale verktøy. Vi kjenner ikke til noen store forsinkelser i opplæringsdelen, datainnsamling, mm. som kan ha alvorlige konsekvenser for våre kandidater. Men det skapte en del unødvendig stress for noen at UiB først tilbød alle stipendiater en måneds forlengelse for så å trekke tilbudet raskt tilbake.

Strategiske vurderinger ved ansettelse og opptak av kandidater

Det er ikke tatt opp nye kandidater ved IF i 2020.

Kandidatenes bidrag til forskning ved fakultetet, hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt og graden av nyskapende forskning

Stipendiatene ved IF er tilknyttet ulike forskergrupper og fagfelt, og bidrar til disse miljøene med å blant annet publisere vitenskapelige arbeider, og å holde innlegg på ulike konferanser.

Stipendiater i lingvistikk har også selv arrangert en konferanse, NoSLiP-konferansen, som sammenfalt med den første nedstengningen i mars 2020; denne konferansen ble gjennomført digitalt i mars 2021.

Instituttets systematiske kvalitetsarbeid

Hvordan ph.d. kandidatene inkluderes i de ulike forskningsfellesskapene

En stor del av stipendiatene ved IF er tilknyttet forskergrupper eller forskningsprosjekter. Inntrykket er at disse stipendiatene jobber tett med forskergruppen/ -prosjektet.

Midtveiseevalueringen

Kandidater varsles i god tid om midtveiseevalueringen. De som er tatt opp etter det gamle reglementet, får velge om de vil legge frem en del av avhandlingen sin. For de som leverer inn en tekst, ser evalueringen slik ut:

- diskusjon av innlevert tekst (20-30 min.) med ekstern leser
- gjennomgang og diskusjon av kandidatens og veilederens rapporter med begge tilstede (prosjektets fremdrift, pliktarbeid, veiledning)
- diskusjon med kandidaten (andre forhold)
- oppsummering og evt. forslag til tiltak

Det ble gjennomført 6 midtveiseevalueringer i 2020. Noen kandidater hadde justert prosjektene sine underveis i forhold til sine opprinnelige planer, men ingen hadde behov for tiltak.

Omfanget av den innleverte teksten bør begrenses – når vi bare har 20-30 min. til diskusjonen, er det lite hensiktsmessig å levere mer enn 20-25 sider.

Midtveiseevalueringen tar i stor grad opp de samme problemstillinger som medarbeidersamtalen. Det bør vurderes å sløyfe medarbeidersamtale med stipendiater i det året de har midtveiseevaluering.

Oppfølging av fremdriftsrapporteringen

Forskningskoordinator kontakter de som trenger oppfølging.

Sluttseminar

Sluttseminar/mesterklasse er et tilbud til stipendiater. Kandidater som vil benytte seg av tilbudet tar kontakt med den aktuelle forskerskolen og kandidaten/veileder foreslår mester. Forskerskolen tar seg av det praktiske arrangementet og en av forskerskolens ledere leder seminaret. Under halvparten av kandidatene våre vil ha sluttseminar; de som ikke vil, sier at de heller vil bruke tida på avhandlingen.

Hvordan fakultetets regler, emne kategorier og emne portefølje for opplæringsdelen evalueres som rammer for ph.d.-utdanningen som helhet

Den nye opplæringsdelen har ikke blitt evaluert ved IF. Vi har opplevd noen misforståelser blant stipendiatene når det gjelder hvorvidt ulike emner innenfor universitetspedagogikk kan godkjennes som overførbare ferdigheter eller ikke. Utover det har vi ikke mottatt tilbakemeldinger fra stipendiatene vdr. oppbyggingen av opplæringsdelen.

Hvordan faste emner evalueres ved de enhetene som tilbyr slike

Vi har ingen.

Hvordan godkjenning av kandidatspesifikke emner kvalitets sikres ved instituttet

Forskningskoordinator godkjenner kandidatspesifikke emner. I 2020 gjaldt alle søknader om slik godkjenning emner som var organisert av lokale og nasjonale forskerskoler eller utenlandske universiteter.

Ph.d.-utdanningsmelding for 2020, LLE

Erfaringer med det nye ph.d.-programmet og fakultetets rutiner

Etter at det nye ph.d.-programmet kom på plass har det ikke vært større utfordringer eller negative erfaringer knyttet til dette. Flexibiliteten som ble vist ved innføringen av det nye programmet overfor stipendiatene som allerede var tatt opp, har sannsynligvis vært medvirkende til at overgangen har gått såpass sømløst.

Når det kommer til fakultetets rutiner, ser LLE svært positivt på at fakultetet gjorde et større arbeid for å harmonisere lokale rutiner og retningslinjer på tvers av institutt og sentre. Dette sikrer i større grad likebehandling av stipendiatene ved fakultetet. Instituttet ser gjerne at fakultetet viderefører arbeidet med å jobbe for felles retningslinjer for instituttene.

Utfordringer knyttet til opptak, gjennomstrømming, veiledning, underkjenninger og frafall

I 2020 tok instituttet kun opp 2 nye ph.d.-kandidater, én på ordningen Offentlig sektor-ph.d. og én tilknyttet lektorprogrammet (strategisk satsning fra fakultet). 3 ph.d.-kandidater disputerte og 2 leverte inn avhandlingen, men disputerer ikke før i 2021. Ingen av de tre leverte på normert tid.

Det at såpass mange ikke gjennomfører på normert tid er noe instituttet ønsker å jobbe med. Tiltak som vi håper kan hjelpe, er midtveisevalueringen, oppfølging av fremdriftsrapportering, tilbud om sluttseminar og god tilrettelegging av pliktarbeidet. Dette er en videreføring av tiltak vi har fokusert på tidligere, og vi håper å se resultater ettersom ordningene blir mer etablerte.

Et ønske, som også har kommet fra stipendiatene selv, er større søkelys på veilederopplæring og oppfølging av veiledere. Et godt veiledningsforhold med jevnlig kontakt er sannsynligvis noe av det viktigste for å få stipendiatenes prosjekt i havn på normert tid, og også for stipendiatenes trivsel og psykiske helse. Til tross for dette, må det sies at vi i liten grad følger opp veilederne, eller stiller krav til dem. Vi har de siste årene ikke hatt veilederforum, vi har ikke noe eget opplegg for nye ph.d.-veiledere og når det kommer til framdriftsrapportene, er det primært stipendiatene vi gir tilbakemelding. En epostliste for hovedveiledere ved instituttet har blitt opprettet denne semester, og noen informasjon og råd har blitt sendt ut den veien. En større debatt, også på fakultetsnivå, om hvordan vi kan og bør følge opp dette videre, er noe vil ville ønsket velkommen.

korona-pandemiens påvirkning i forhold til opplæringsdelen, datainnsamling, veiledning, internasjonale nettverk, sosiale og helsemessige aspekter, og forlengelser.

Det er ingen tvil om at korona-pandemien har hatt svært negativ påvirkning på mange av stipendiatene og på prosjektene deres. Flere måtte utsette og mistet også viktig feltarbeid og datainnsamling.

Konferanser og kurs som skulle inngå i opplæringsdelen ble utsatt, og flere meldte også fra om at det var lite motiverende å sitte alene på hjemmekontoret. Det at informasjonen om å søke forlenging kom sent og til dels var uoversiktlig medførte også mer stress enn nødvendig for mange.

Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater

De siste stipendiatene som ble tatt opp på ph.d.-programmet gjennom åpne stipendutlysninger var i 2018. Det betyr at de siste 9 stipendiatene som ble tatt opp på ph.d.-programmet, alle er tilknyttet strategiske satsinger som lektorprogrammet eller er tilknyttet prosjekter. To er også på ordningen offentlig sektor-ph.d. De foreslåtte prosjektenes kvalitet og gjennomførbarhet står sentralt i vurderingen av kandidatene.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet, hvordan de utfyller eksisterende forskningsfelt og graden av nyskapende forskning

Som nevnt i punktet over, har instituttet en større andel stipendiater som er tilknyttet eksisterende forskningsfelt og forskningsprosjekter. Eksempler er ERC-prosjektet *Machine Vision* som har 3 stipendiater knyttet til seg, og det nye NFR-prosjektet *Norwegian across the Americas* som nylig har ansatt en stipendiat. Selv om det nå er trukket frem at flere av stipendiatene våre yter verdifulle bidrag til prosjekter og satsingsområder, vil vi understreke at de frie stipendiathjemlene er svært viktige, og at det er et ønske å ha nettopp blandingen av stipendiater knyttet til prosjekter og de som er mer «frittstående».

Instituttenes systematiske kvalitetsarbeid

hvordan ph.d.-kandidatene inkluderes i de ulike forskningsfellesskapene

Dette varierer nok fra fag til fag, men inntrykket er at stipendiatene blir godt inkludert i aktuelle forskergrupper ved instituttet. Stipendiater som er knyttet opp mot prosjekter har i tillegg møter med

prosjektgruppene. Flere av fagene ved instituttet har også jevnlig fagmøter som stipendiatene er en del av.

Hvordan midtveisevaluering gjennomføres

Ved LLE deltar kandidat, veileder, forskningskoordinator, ph.d.-koordinator og en leser fra fagmiljøet på midtveiseevalueringen. I forkant av møtet, leverer kandidaten inn rundt 50 sider tekst fra avhandlingen, som vedkommende får tilbakemelding på, særlig fra leseren som fortrinnsvis også har kompetanse på området. Forskningskoordinator leder møtet og kommer med innspill til rapportene som blir sendt inn av både veileder og kandidat. Instituttet ser på midtveiseevalueringen som et viktig tiltak for å fange opp manglende progresjon og eventuelle problemer, men også som et verktøy for å motivere kandidatene ved å gi dem tilbakemeldinger og vise interesse for prosjektet.

Fremdriftsrapporteringen

Instituttet gir tilbakemelding på e-post eller muntlig til alle kandidatene som leverer fremdriftsrapport. Vi håper at dette synliggjør at instituttet er interessert i kandidatenes prosjekter og at det kan ha en motiverende effekt. I de tilfellene hvor det meldes fra om problemer eller misnøye følges kandidaten opp av forskningskoordinator og/eller instituttleder. Vi jobber også med å etablere fastere rutiner for medarbeidersamtaler. Det har vært foreslått å legge disse til tidlig på våren og at en der kan gå gjennom fremdriftsrapportene. Fra stipendiatenes side har det blitt spurt om ikke veiledernes rapporter også bør følges opp i større grad.

Sluttseminar/mesterklasse

Alle kandidatene skal ha fått tilbud om sluttseminar når de nærmer seg slutten av perioden. Ved LLE er det de lokale forskerskolene som arrangerer seminarene. Det blir også informert og oppfordret til å ha sluttseminar på midtveiseevalueringene. Kommentatoren er i de aller fleste tilfeller ekstern, noe som gir et verdifullt perspektiv utenfra.

Hvordan fakultetets regler, emne kategorier og emneportefølje for opplæringsdelen evalueres som rammer for ph.d.-utdanningen som helhet

Den nye opplæringsdelen er fortsatt såpass ny at det er vanskelig å si noe sikkert om hvordan sammensetningen fungerer og om noe bør vurderes endret. Vi har heller ikke mottatt noen innspill eller innvendinger fra stipendiatene som er tatt opp på det nye programmet, med unntak av at det for noen har vært litt forvirrende med de ulike variantene av vitenskapsteorien og hva en kan/må ta her. Ut over

dette har det fra stipendiatenes side tidligere vært nevnt at en kunne ønsket seg et større utvalg av kurs i overførbare ferdigheter.

Hvordan godkjenning av kandidatspesifikke emner kvalitetssikres ved instituttet

Den kandidatspesifikke delen av opplæringsdelen kvalitetssikres først ved at veileder tar en vurdering av det kandidaten ønsker å få godkjent, og deretter med en siste kvalitetssikring ved at forskningskoordinator gjennomgår dokumentasjonen. I de tilfellene vi er usikre på om noe kan inngå, eller på antall studiepoeng, involverer vi gjerne ph.d.-koordinator ved fakultetet.

Ph.d.- utdanningsmeldingen 2020 ved Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Ph.d.-utdanningen ved AHKR i korona-pandemien

Ph.d.-utdanningen i 2020 har vært betydelig preget av korona-pandemien, med store påvirkninger på kandidatenes arbeid med deres prosjekter. Pandemien har skapt utfordringer på en rekke områder, særlig når det gjelder datainnsamling, feltarbeidsopphold, arkiv- og biblioteksarbeid, men også oppbygging av og medvirkning i internasjonale nettverk. Instituttets reisestøtteordning som skal gi ph.d.-kandidater mulighet for lengre utenlandsopphold har i liten grad blitt benyttet i 2020 pga. reiserestriksjoner og koronatiltak. Instituttet legger vanligvis til rette for at kandidater kan foreta forskningsopphold ved andre universiteter, eller utføre feltarbeid og datainnsamlinger i andre land. Pandemien har også begrenset denne type reiser for kandidatene, samt begrenset kandidaters mulighet til å delta på konferanser og seminarer som er med på å fylle en stor del av den kandidatspesifikke delen av opplæringen.

Både arbeidet med forskningsprosjektene og pliktarbeidsdelen i utdanningsløpet måtte i flere tilfeller tilpasses den nye situasjonen, og kandidatene har klart dette på en bra måte, i tett samarbeid med veilederne. Flere av instituttets kandidater har benyttet seg av ordningen om å søke om koronarelatert forlengelse. I høsten 2020 har forskningskoordinator gjennomført utførlige medarbeidersamtaler med 18 ph.d.-kandidater, med en diskusjon blant annet om de individuelle utfordringene knyttet til pandemien og løsningsmuligheter. Det ble også arrangert et digitalt veilederforum hvor arbeidet med koronarelaterte tilpasninger og veileders oppfølging av kandidater ble diskutert.

Opptak, gjennomstrømming, strategiske vurderinger

Når det gjelder ph.d.-utdanningen generelt, har AHKR som hovedmål å utdanne høyt kvalifiserte forskere i instituttets fire fag, nedfelt i instituttets strategiske plan for 2018-2022. Instituttets universitetsstipend utlyses som regel åpent, med tilsetninger av kandidater basert på prosjektsøknadenes individuelle kvalitet. En komité med ett medlem fra hver av våre fire fag gjennomfører den sakkyndige vurderingen av søkerne, mens instituttleder foretar innstillingen. Instituttet kan også avgi universitetsstipend til strategiske satsinger og som egenandel. I 2020 skjedde dette ved at en stipendiat ble knyttet til TMS-prosjektet CanCode. Stipendiatstillinger som knyttes til internt- eller eksterntfinansierte prosjekt blir utlyst med

prosjektspesifikke krav til tematikk og også gjerne metodikk. I 2020 ble det ansatt seks nye universitetsstipendiater på instituttet, alle etter en åpen utlysning. I tillegg ble én stipendiat knyttet til CanCode, og to postdoktorer med Marie Curie-stipend, ansatt. Dessuten ble fire eksterne stipendiater tatt opp på ph.d.-programmet. Tre av disse er ansatt ved Universitetsmuseet og én ved Chr. Michelsens Institutt (CMI). Høsten 2020 ble det også igangsatt tilsettingsprosesser for én stipendiat på SapienCE og én postdoktor knyttet til CanCode-prosjektet, med oppstart i 2021.

Blant tiltakene praktisert av instituttet for å bedre gjennomstrømmingen av ph.d.-kandidater spiller oppstartmøtene en viktig rolle. På disse møtene får de nyansatte en god velkomst og relevant informasjon knyttet til oppstart og ansettelsesforholdet generelt, samt opplysninger om praktisk-administrative forhold. I de tilfellene hvor de nyansatte har stillinger med fire års varighet som innebærer en pliktarbeidsdel, mottar de praktisk informasjon om det. Betydningen av et velbalansert utdanningsløp blir vektlagt, hvor hovedfokuset ligger riktignok på eget prosjekt, samtidig blir viktigheten av undervisnings- og opplæringsdelen for kandidatens akademiske utvikling tydeliggjort. Som et neste steg arrangerer instituttet pliktarbeidsmøter med nye stipendiater, hvor det lages en plan for undervisning og forskningsadministrasjon tilpasset hver kandidat. Instituttet anbefaler at pliktarbeidet planlegges på en måte som frigjør stipendiatens tid i de siste semestrene i stipendiatperioden, slik at de hovedsakelig kan konsentrere seg om å slutføre avhandlingen. I løpet av de siste årene har det også blitt innført en mentorordning for nye stipendiater. Mentorordningen er fortsatt i utvikling og ble iverksatt for å hjelpe og veilede stipendiater med undervisningsoppgaver.

Midtveisevalueringene tillegges også stor betydning for å bedre gjennomstrømmingen, og instituttet har de siste årene stilt større krav til kandidatene. Mens de tidligere kun leverte en statusrapport, blir de nå også bedt om å levere inn utkast til to kapitler eller artikler. Statusrapport fra veiledere, som gir en oversikt over prosjektets progresjon i løpet av stipendperiodens første halvdel, legges også fram. Til stede på møtene er kandidaten, veileder(e), instituttleder, forskningskoordinator og forskerutdanningskonsulent (sekretær). I 2020 innførte instituttet en ny praksis ved at kandidater med utilfredsstillende fremdrift blir pålagt et nytt evalueringsmøte tre til seks måneder etter opprinnelig midtveiseevaluering. Det blir satt klare forventninger til hva kandidaten bør vektlegge frem mot ny evaluering, og det er fokus på hvilke tiltak som kan bidra positivt til kandidatens fremdrift. Instituttet

setter også av midler til sluttseminar hvert år for instituttets ph.d.-kandidater. Kandidatenes og veiledernes årlige fremdriftsrapporteringer blir lest av forskningskoordinator og fulgt opp ved behov.

Instituttet gjennomførte seks disputaser i 2020. To av doktorgradene ble avlagt i kulturvitenskap, to i arkeologi, én i religionsvitenskap og én i historie. Én av kandidatene fullførte doktorgraden på normert tid. En av komiteene ønsket først en tilleggsfrist for mindre bearbeiding (3 måneder), men underkjente avhandlingen da fakultetet ikke mente det var grunnlag for å anvende denne regelen. Ved annengangs innlevering (etter ca. tre måneder) ble også denne avhandlingen godkjent. To andre avhandlinger ble også underkjent, én av disse var en dr.philos.-avhandling.

Kandidatene og forskningen ved instituttet

Instituttets forskergrupper er et viktig forum for forskerutdanningen, og instituttet jobber for at alle stipendiatene skal være tilknyttet en forskergruppe. Dette forutsetter at det både finnes relevante forskergrupper for alle stipendiater, og at forskergruppene er innrettet på en slik måte at det muliggjør fremlegging og diskusjon av stipendiatenes avhandlingsarbeid. Instituttet er også medlem av følgende forskerskoler som ledes av andre universiteter: Dialogues with the Past – Nordic Graduate School in Archaeology (UiO), The Norwegian Research School in History (UiO), The Norwegian Research School for Environmental Humanities (UiS). Siden 2016 er AHKR dessuten en av samarbeidspartnere i den internasjonale forskerskolen Religion, Values and Society (RVS). Noen av instituttets kandidater har biveiledere fra utenlandske universiteter og får også på den måten tilgang til et større internasjonalt nettverk.

Det nye ph.d.-programmet og fakultetets rutiner

Fakultetets eget ph.d.-program som ble opprettet i april 2019 inneholder en rekke tiltak med formålet å styrke forskerutdanningens kvalitet. Instituttet opplever det nye ph.d.-programmet som god tilpasset kandidatenes behov, også når det gjelder opplæringsdelens sammensetning og tilbudet om sluttseminar for alle kandidater. Instituttet mener at fakultetets felles rutiner og retningslinjer er nyttige og fremmer likebehandling og forutsigbarhet for kandidater på programmet. Instituttet stiller seg positiv til et felles tilbud for veilederopplæring, og for klarere føringer når det gjelder f.eks. utskrivning av inaktive kandidater fra programmet.

Ph.d.-utdanningsmelding

Institutt for filosofi og førstesemesterstudium 2020

Ph.d.-utdanningsmeldinga til Institutt for filosofi og førstesemesterstudier har tatt utgangspunkt i bestillinga frå fakultetet av 26.2.2021 (2021/1878-ELAK). Instituttet har vidare gjennomført ei anonymisert spørreundersøking mellom ph.d.-kandidatane på instituttet for å få eit betre grunnlag for innhaldet i meldinga.

Instituttet har gode erfaringar med det nye ph.d.-programmet. Me gjennomførte tiltak i 2019 for å avstemme ph.d.-tilbodet på instituttet til det nye programmet, som mellom anna førte til at instituttets årlege statusmøte med kandidatane og rettleiarane deira, som hadde fungert godt, måtte gå ut av ressursomsyn, til fordel for systemet med grundige midtvegsevalueringar og tilbod om sluttseminar. Det har gått for kort tid til å evaluere effekten av det, men foreløpig har inntrykket vore positivt. Ph.d.-kandidatane melder heller ikkje om spesielle problem med det nye programmet.

Midtvegsevaluering og sluttseminar blir praktiserte i tråd med fakultetets detaljerte retningslinjer, med bruk av interne fagekspertar som lesarar (sidan våre stipendiatar er godt integrerte i forskingsgrupper har det til no ikkje vore problem å finne høvelege interne lesarar). Begge ordningar fungerer godt, og sjølv om sluttseminaret formelt sett er eit tilbod, er dette noko me ønskjer at alle skal nytte seg av. Den årlege framdriftsrapporteringa blir følgd opp først av møter mellom forskingskoordinator og instituttleder, og deretter, dersom det er nødvendig, av samtalar med den aktuelle ph.d.-kandidat. I rapporteringa for 2020 var det svært lite som det var nødvendig å følge opp nærare. Instituttleder gjennomfører dessutan medarbeidarsamtalar med stipendiatane, og dette er også ein arena for å følgje opp forhold knytt til framdrifta i prosjekta.

Instituttet har ingen spesielle utfordringar knytt til gjennomstrøyming, underkjenning og fråfall hjå stipendiatane. Dei aller fleste av dei leverer på tilnærma normert tid, og dei siste ti åra har me ikkje hatt ei einaste underkjenning på FoF. Me har likevel enkelte på programmet som er i fast stilling, altså ikkje stipendiatar, og som nyttar lengre tid, men då er det variabelt

kor mykje tid dei har til doktorgradsarbeidet. I 2020 hadde me 1 som vart tatt opp til ph.d.-programmet, og 3 som disputerte. I det store og heile må me kunne seie at ph.d.-utdanninga på instituttet fungerer svært godt.

I tillegg til den vanskelege arbeidsmarknaden, som me la vekt på i fjorårets melding, er det *rekrutteringa* som er den største utfordringa hjå oss akkurat no. Av omsyn til å halde på lovande interne kandidatar og å trekkje til oss lovande eksterne kandidatar er det viktig at utlysing av nye stipendiatstillingar følgjer eit føreseieleg mønster. Det nærmar seg no to år utan ei einaste utlysing av universitetsstipend på instituttet, trass i at me i same periode har hatt sju disputasar, og trass i at me for tida ligg to stipendiatar under det vedtatte måltalet. Dette er uheldig.

Så godt som alle våre ph.d.-kandidatar er aktive medlemmer i sterke forskingsgrupper. Dette er ein sentral del både av forskingsatsinga til instituttet generelt, og av våre prioriteringar for ph.d.-utdanninga spesielt. Kandidatane sjølve rapporterer også om at forskingsgruppene er ein sentral arena for fagleg utveksling og inkludering. Dette er viktig ikkje berre for ph.d.-kandidatane sjølve, men også for forskingsgruppene, sidan dei fleste av stipendiatane også leverer viktige forskingsbidrag. Enkelte av stipendiatane har jamvel vore blant dei som publiserer mest på instituttet, og kan såleis seiast å levere «nyskapende forskning». Det som me kunne blitt betre på, er å følgje opp desse mest talentfulle forskarane med ein karriereplan, slik at dei kan halde fram med forskning på trass av ein vanskeleg arbeidsmarknad.

Vekta på fagleg miljø speglar seg også i dei strategiske vurderingane som instituttet gjer ved tilsetjing og opptak. Det er instituttet sin strategi at stipendiatstillingar enten blir utlyst på prosjekt eller skal passe inn i ei av dei aktive, etablerte forskingsgruppene på instituttet. Dette er også i tråd med handlingsplanen for ph.d.-utdanninga som har formulert det å «styrke forskergruppene sin rolle i veiledningen» som eit middel til å nå målet om at «UiB skal styrke fagmiljøenes rolle i utviklingen og gjennomføringen av kandidatenes ph.d.-prosjekt». Dei gongene det har vore problem med progresjonen til kandidatar på programmet, har det typisk vore når dei ikkje er godt nok integrerte i aktive grupper.

Ph.d.-kandidatane har som andre reagert ulikt på den langvarige Covid-pandemien, avhengig av sosial og helsemessig situasjon. Generelt er ph.d.-studentar i ei særstilling med tanke på (velgrunna) stress om dei blir forsinka i sitt prosjekt av pandemien. Sjølv om prosjekta til våre ph.d.-kandidatar ikkje inkluderer samling av empiriske data som blir vanskeleg å utføre på grunn av pandemien, så kan dei likevel vere negativt påverka av situasjonen på måtar som er direkte relevante for deira progresjon. Hjå oss har dette gjort seg utslag i til dømes forskingsopphald i utlandet som er skrinlagt eller utsatt på ubestemt tid, eller i at livet under pandemien gjer ein mindre produktiv som følgje av andre faktorar. Dette er trekk som alle kan ha opplevd i arbeidet sitt det siste året, men for ph.d.-kandidatar er situasjonen aksentuert av at dei arbeider med eitt stort prosjekt med ein klar frist som leier til opphør av arbeidskontrakt, inntekt og stilling. Forlenginga på 1-2 månadar som stipendiatane fekk, var sjølvsagt til hjelp i denne situasjonen, men ein kan likevel ikkje sjå vekk frå at pandemien kan leie til redusert framdrift hjå enkelte.

Steinar Bøyum

Instituttleiar

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Ph.d.-utdanningsmelding 2020 for Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Erfaringer med det nye ph.d.-programmet

SKOK har ingen nye Phd-kandidater i 2020 og ingen som følger det nye phd-programmet. Vi har derfor begrenset erfaringer med det nye programmet.

Erfaringer med fakultetets rutiner

Vi har gode erfaringer med fakultetets rutiner, bortsett fra en del unødvendig kluss rundt spørsmålet omkring Koronarelatert forlengelse (dette gjaldt for så vidt UiB generelt) og mangelen på engelsk språklige tilbud, i første rekke når det gjelder pedagogikk-kurs for stipendiater. SKOK håper fremdeles på bedre tilretteleggelse for ikke-norskspråklige kandidater.

Utfordringer knyttet til opptak, gjennomstrømming, veiledning, underkjenninger og frafall

SKOK hadde to disputaser i januar 2021, og er godt fornøyd med gjennomstrømmingen. Per i dag har vi tre stipendiater (to finansert gjennom HF og en finansert gjennom tverrfakultære globale utfordringer). En av disse forventes å levere inn avhandlingen sin neste år. SKOK har bare en fast stiendiatthjemmel og er av den grunn svært bekymret for fremtidig rekruttering. Dette søkes rettet opp gjennom aktiv søking av eksterne midler (NFR, ERC, internt UiB).

Korona-pandemiens påvirkning i forhold til opplæringsdelen, datainnsamling, veiledning, internasjonale nettverk, sosiale og helsemessige aspekter, og forlengelser.

Korona-pandemien har hatt stor negativ innflytelse på våre stipendiater, både praktisk (vanskeligheter med å gjennomføre feltarbeid og følgende omarbeiding av prosjekter, og psykisk – i forhold til ekstra stress og usikkerhet, men også fordi vi har et høyt antall utenlandske stipendiater med begrenset nettverk i Norge)

Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater

Vi søker kandidater som kan bidra til å styrke senterets teoretiske profil, innenfor et bredt spekter av tema og tradisjoner

Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet

Våre kandidater bidrar både med kjønnsperspektiv og med globale perspektiv på humanistisk og tverrfaglig/tverrfakultær forskning.

Hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt

De nåværende kandidatene utfyller forskning på global ulikhet, migrasjon og humanistisk medisin (SKOKs egne satsingsområder), og på forskning på Øst-Europa, som står sterkt ved senteret.

Graden av nyskapende forskning

Alle kandidatene er involvert i nyskapende forskning, både tematisk og metodologisk.

Instituttens systematiske kvalitetsarbeid

o hvordan ph.d.-kandidatene inkluderes i de ulike forskningsfellesskapene

Alle kandidatene er medlemmer av den tverrfaglige forskergruppen "Kjønn- og seksualitetsforskningens grunnlagsproblemer" ved SKOK, legger frem sin forskning på semstervise internseminarer og er ellers aktive på andre seminarer som arrangeres via skok, og på stabsmøter.

o hvordan midtveisevalueringen gjennomføres og sluttseminar praktiseres

Midtveisevalueringen skjer ved at kandidaten varsles 6 måneder før. SKOK bruker alltid ekstern kommentator i midtveisevalueringen, og vi har gode erfaringer med det.

Allerede i oppstartssamtalen nevner vi at kandidatene vil få tilbud om sluttseminar i sluttfasen av avhandlingsarbeidet. SKOK har gode rutiner for å arrangere sluttseminar, og skreddersyr tilbudet til behovene til den enkelte kandidat.

o hvordan den årlige fremdriftsrapporteringen følges opp

Rapportene leses av forskerutdanningskonsulent, administrasjonssjef og senterleder (der senterleder ikke selv er veileder) og tar tak i punkter som trenger oppfølging.

Ph.d.-utdanningsmelding 2020, Senter for vitskapsteori

Senterets erfaringar med det nye ph.d.-programmet, er rimeleg nok fåe, i lys av at det har eksistert i relativt kort tid, men er så langt gode.

Fakultetets rutiner fungerer i det store og heile godt. Tilsettingsprosedyrane er ein flaskehals, og det hender at det tek lengre tid enn nødvendig. Dersom det er mogeleg å forenkle desse ville mykje tid kunne sparast.

Senteret har ingen forseinkingar for tida. Rettleiing fungerer godt og det har ikkje vore underkjenningar eller fråfall dei siste åra.

Det har ikkje vore særlege utfordringar for stipendiatane knytt til opplæringsdelen under pandemien, bortsett frå det gjenerelle problemet knytt til at kurs og samlingar vert flytta online. Fleire har hatt store utfordringar knytt til datainnsamling på grunn av reiserestriksjonar. I eitt tilfelle måtte prosjektet omdefinierast og mykje arbeid som var nedlagt kunne ikkje brukast i det omdefinerte prosjektet.

Når det gjeld sosiale og helsemessige aspekt har senteret ikkje full oversikt, ettersom noko av dette tilhøyrrer privatsfæren. Likevel har vi inntrykk av at dei helsemessige utfordringane som er forårsaka av smitteverntiltaka har vore overkommelege, både fysiske utfordringar og psykiske. To av stipendiatane har i store delar av 2021 opphalde seg utanlands, i høvevis Austerrike og Tanzania.

Ved opptak av nye kandidatar blir det gjort strategiske vurderingar med både med omsyn til rekruttering som kan styrke senterets faglege profil og undervisningsoppgåver, og oppbygging av nye område der kompetanse trengst.

Kandidatane ved SVT gjev verdfulle tilskot til forskinga ved fakultetet. I pakt med senterets føremål forskar dei på ulike former for kunnskap og korleis kunnskap vert brukt som grunnlag for politikktutforming. Denne forskinga er grunnleggjande kunnskapskritisk og tverrfagleg.

Som nemnt ovanfor vert stipendiatar rekrutterte basert på to omsyn: styrking og vidareutvikling av den etablerte forskingsporteføljen ved Senteret, og nye relevante behov som ikkje blir dekt av allereie etablerte forskarar.

Vi ser ikkje ein motsetnad mellom "eksisterande forskingsfelt" og "nyskapande forskning". God forskning er nyskapande, og kan godt skje innanfor rammene av eksisterande forskingsfelt.

SVT har ei forskargruppe med ein felles seminarserie. Alle stipendiatane er medlemmer av forskargruppa og legg jamnleg fram forskinga si i dette seminaret.

Midtvegsevalueringa av doktorgradsprojekta følgjer retningslinjene for fakultetet, men er utvida tidsmessig og har også større grad av fagleg innhald. Sjølve evalueringa inkluderer framlegging og diskusjon av innleverte manuskript med fagfeller ved senteret.

Årlege framdriftsrapportar blir lesne og eventuelle avvik som kjem fram i evalueringa vert tekne opp med høvevis kandidat og rettleiar.

Senteret arrangerer sluttseminar for sine stipendiatar.

Fakultetets emneportefølje blir vurdert som relevant, men kunne vere meir regelmessige og forutsigbare. Det kan vere vanskeleg å planlegge kvar i løpet emna kan passast inn, særleg er dette tilfelle i prosjekt som har lengre feltarbeid og eller utanlandsopphald. Det har også vore eit problem i enkelte tilfelle at emne berre har vore undervist på norsk.

Godkjenning av kandidatspesifikke emne vert kvalitetssikra av rettleiar og senterleiar.

UNIVERSITETET I BERGEN
Det humanistiske fakultet

PH.D.-UTDANNINGSMELDINGEN 2020

Alle institutt og sentre ved HF har mottatt FIAs bestilling på ph.d.-utdanningsmelding og samtlige har levert en skriftlig ph.d.-utdanningsmelding til fakultetet. Ph.d.-utdanningen var også en egen del av agendaen for dialogmøtene som fakultetet arrangerte med institutt og sentre i uke 14:

På dialogmøtene med enhetene ble følgende agenda satt opp for forskerutdanning:

- Erfaringer med fakultetets ph.d.-program, inkludert rutiner
- Kommentarer til opptak, gjennomstrømming, veiledning, underkjenninger og frafall
- Beskrivelse av hvordan kandidatene er integrert i fagmiljøet
- Koronaeffekter
- Oppfølging av kandidatene; oppstartsamtale, midtveisevaluering, sluttseminar, eller medarbeidersamtale evt. andre oppfølgingssamtaler utover ordinær veiledning
- Annet

Fakultetet arrangerte også dialogmøte med KMD i mars i tråd med samarbeidsavtalen.

I dialogmøtene ble bl.a. erfaringene med det nye ph.d.-programmet og den pågående rutineutviklingen ved fakultetet tatt opp. Det er varierende grad av erfaring med det nye programmet da de fleste av HFs ph.d.-kandidater er tatt opp på det gamle programmet, men inntrykket er at institutt og sentre er tilfreds med programmet og dets rutiner. Det pågår et

kontinuerlig arbeid med utarbeiding av felles rutiner og retningslinjer og tilbakemeldingene fra enhetene er positive til harmonisering av lokale rutiner og retningslinjer for lik og forutsigbar praksis, likebehandling for stipendiatene og enklere saksbehandling. Arbeidet foregår i FFU og følges opp med informasjon ut til enhetene og på nettsidene.

Enhetene arrangerer oppstartsamtale med nye kandidater, og enkelte har også egen samtale om pliktarbeidet. Kandidatene tilbys medarbeidersamtaler med veileder eller forskningskoordinator, i enkelte tilfeller i forbindelse med midtveisevaluering. Fagmiljøene inkluderer sine kandidater godt både faglig i forskerskoler og -grupper og sosialt bl.a. i seminarer og faglunsjer.

Programbeskrivelsen for PHDHF er utformet med tanke på kvalitetssikring og oppfølging av kandidatens utdanningsløp ved tydelige krav til gjennomføring og oppfølging av fremdriftsrapportering, midtveisevaluering og sluttseminar. Uavhengig av når de ble tatt opp får alle ph.d.-kandidatene tilbud om de nye, felles kvalitetssikringsrutinene som er innført i forbindelse med det nye programmet, som for eksempel ekstern leser i forbindelse med midtveisevaluering og tilbud om sluttseminar for alle ph.d.-kandidater. Det er utarbeidet felles retningslinjer for sluttseminar (mesterklasse), for midtveisevaluering, for bedømmelse av ph.d.-avhandlinger og for prøveforelesning. Fakultetet arbeider nå for å implementere det nye ph.d.-programmet i henhold til gjeldende forskrift, og har lagt ned betydelig arbeid i å få på plass rutiner og veiledninger knyttet til kvalitetssikring av forskerutdanningen ved fakultetet.

I 2020 har fakultetet erfart at vurdering og administrasjon av anbefalinger om mindre omarbeiding, jf. UiBs forskrift for ph.d. § 11-5 er særlig arbeidskrevende. Fakultetet var i utgangspunktet negativ til at denne paragrafen skulle tas inn i forskriften, og mener den ikke er hensiktsmessig formulert og trenger en revisjon for å tydeliggjøre hvordan den skal forvaltes. I påvente av dette har fakultetet utarbeidet en veileder hvis intensjon er å klargjøre prosessen ved og rammene rundt bedømmelseskomiteens anbefaling om mindre omarbeiding, både for komite, institutt så vel som kandidat. Veilederen omhandler tidsbruk, aktuelle dokumenter og vurderingsprosessen ved fakultetet. Det skal være tydelig forskjell på en anbefaling om mindre omarbeiding og en innstilling, det skal ikke være tvil om bedømmelseskomiteens fullmakt til bedømming og komiteen skal ikke ha en veiledningsfunksjon når den anbefaler mindre omarbeiding, men påpeke konkret hva som må gjøres før endelig innstilling kan leveres. Fakultetet ser frem til den varslede, felles gjennomgangen av UiBs erfaringer med § 11-5.

Det nye ph.d.- programmet og tilhørende rutineutvikling har bidratt til at bevisstheten om regelverket og kvalitetssikringssystemet knyttet til forskerutdanningen er hevet, og på sikt håper vi at dette også vil bidra til at forskerutdanningen blir bedre.

De fleste ph.d.-kandidatene ved HF er tilknyttet en forskerskole og/eller forskningsprosjekt.

HF vil også fremheve et aktivt ph.d.-kandidatutvalg, STIP-HF. Utvalget har engasjert seg i rutine og praktiseringen av pliktarbeid og i samarbeid med fakultetet påbegynt et viktig arbeid knyttet til dette. STIP-HF arrangerte et digitalt, internt seminar i juni om rutine og forlengelser i tilknytning til covid-19 pandemien og et faglig seminar i november med tittelen *Dissertations and their assessment: a glimpse into the black box* med inviterte veiledere fra fagmiljøene. Seminaret fikk gode tilbakemeldinger både fra kandidater og veiledere.

A: Opptak, gjennomstrømming, disputaser, underkjenninger og frafall - beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne

HF har en nedgang i 2020 i forhold til 2019 både i opptaket av nye kandidater og gjennomførte disputaser. I 2020 ble det tatt opp 13 kandidater til programmet, mot 23 i 2019 (inkluderer også KMD). Det ble gjennomført 14 disputaser i 2020, hvorav to etter andre gangs innlevering, mot 21 disputaser i 2019. To (2) av de disputerte leverte innen normert tid, to (2) leverte innen et halvt år på overtid, og ti (10) leverte over 2 år på overtid (tilsvarende 6-årsregelen for kandidater med pliktarbeid og fem (5) år for de uten pliktarbeid). Av disse ti er det bare to (2) som brukte mer en tre (3) år utover normert tid. Vi hadde to underkjenninger hvorav én ble godkjent etter andre gangs innlevering og disputas ble gjennomført som én av de 14 ovennevnte. Vi har avsluttet studieretten til tre kandidater etter at finansieringen var utløpt.

Antallet disputaser vil variere fra år til år og når vi tar opp færre kandidater så vil det også resultere i færre disputaser. Det har vært få utlysninger det siste året da alle rekrutteringsstillinger er besatt, og fordi UiB sentralt har redusert antall hjemler til HF. De som ble lyst ut/ansatt var i stor grad eksternt finansierte stillinger. Det er ventet at tallet på utlysninger vil ta seg opp i 2022.

B: Korona-pandemiens påvirkning på ph.d.-utdanningen ved fakultetet

Opplæringsdelen: Alle obligatoriske kurs i opplæringsdelen ble gjennomført tilnærmet som normalt i 2020, selv om formen ble digital for kursene som var planlagt etter den første koronanedstengningen (12. mars). For eksterne kurs og aktiviteter som kandidatene kunne få godkjent i den kandidatspesifikke delen av opplæringsdelen opplevde vi at man etter en periode med avlysninger og utsettelse klarte å gjennomføre de fleste arrangement ved å legge om til digitalt format.

- a. *Datainnsamling:* Reiserestriksjoner har medført utfordringer for enkelte som ikke har kunnet reise ut for datainnsamling som planlagt. Dette har for enkelte kandidater medført omdefinering av prosjekt og nedlagt arbeid som ikke kunne brukes i omdefinerte prosjekter. Det er også utfordringer med hensyn til feltarbeidsopphold, arkiv- og bibliotekarbeid.
- b. *Veiledning:* Veiledningen synes å ha fungert tilfredsstillende. Ett institutt arrangerte et digitalt veilederforum hvor arbeidet med koronarelaterte tilpasninger og veileders oppfølging av kandidater ble diskutert.
- c. *Internasjonale nettverk:* Selv om mange konferanser og møteplasser etter hvert ble flyttet over til digitale plattformer, har reise- og møtrestriksjoner gjort det vanskelig for kandidatene å opprette kontakt med andre forskere og forskningsmiljøer.
- d. *Karriereveiledning:* Fakultetet har et generelt inntrykk av at kandidatene ønsker mer karriereveiledning. Instituttene melder imidlertid om at det gis karriereveiledning både i medarbeidersamtaler og i veiledning. Det er også forslag om å følge opp kandidater med en karriereplan slik at de kan fortsette sin forskning til tross for et vanskelig arbeidsmarked.
- e. *Sosiale og helsemessige aspekter:* En del kandidater har opplevd nedstengningen og reiserestriksjonene problematisk.
- f. *Forlengelser:* HF anser orienteringen om forlengelser som uheldig. Samtlige enheter melder om at måten UiB håndterte dette på har økt usikkerheten og frustrasjonen til kandidatene i en allerede uavklart situasjon.

C: Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet

Generelt betrakter HF ph.d.-kandidatene som helt sentrale i fakultetets forskningsstrategi og -strategi. De bidrar aktivt inn i forskningsmiljøer, driver med selvstendig forskning og leverer gode forskningsbidrag gjennom avhandlinger og publikasjoner i anerkjente kanaler.

- a. *Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater*
Det blir lagt vekt på faglig miljø i de strategiske vurderingene som instituttene gjør ved tilsetting og opptak. Instituttet melder om en strategi for at stipendiatstillingene enten blir utlyst på prosjekt eller skal passe inn i en av de aktive, etablerte forskningsgruppene på instituttet. Dette er også i tråd med handlingsplanen for ph.d.-utdanningen.
- b. *Hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt*
Kandidatene er tilknyttet ulike forskergrupper og fagfelt og bidrar godt til disse miljøene med å publisere vitenskapelige arbeider og å holde innlegg på konferanser.
- c. *Graden av nyskapende forskning*
Stipendiatene publiserer godt og leverer nyskapende forskning.

D: Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid

a. *Hvordan midtveiseevalueringen gjennomføres*

Midtveiseevalueringen gjennomføres og følges opp ved grunnenhetene i tråd med UiBs forskrift, HFs retningslinjer og programbeskrivelsen. Særlig viktige punkter er enhetenes ansvar for gjennomføring, at både ledelse, fagkompetanse og administrasjon skal være representert, at fagkompetansen skal bestå av minst en ekstra fagperson i tillegg til veileder(e), at kandidat og hovedveileder før møtet skal levere hver sin rapport som beskriver status i avhandlingsarbeidet og at kandidaten i tillegg skal levere tekst og gi en muntlig presentasjon. Det skal legges til rette for å involvere fagmiljøet i midtveiseevalueringen, for eksempel ved å invitere til diskusjon rundt innlevert tekst og presentasjon. Midtveiseevalueringen skal dokumenteres på gjeldende mal, og følges opp ved grunnenheten dersom det kommer frem avvik, behov for tiltak, eller annet.

Enhetene melder om gode erfaringer med midtveiseevalueringen slik den gjennomføres og følges opp nå.

b. *Oppfølgingen av fremdriftsrapporter*

Fremdriftsrapportene blir behandlet ved grunnenhetene. Enhetenes praksis i oppfølging av fremdriftsrapportene ble presentert muntlig i FFU-møte i desember 2020 som en erfaringsutveksling. Det kom fram at rapportene fra kandidat og veileder blir behandlet grundig og at instituttledelsen ved enhetene vurderer rapportene og gjennomfører samtaler med kandidat og veileder som oppfølging. Fakultetet anser den nåværende oppfølgingen som god med lokale tilpassinger, men vurderer på sikt en felles rutine. HF har kandidater fra KMD på vårt program, og fremdriftsrapporter for disse kandidatene blir sendt til KMD og følges opp der.

c. *Opplæringsdelen:*

- *hvordan man vurderer om fakultetets regler, emne kategorier og emneportefølje for opplæringsdelen utgjør gode rammer for ph.d.- utdanningen som helhet*

I tråd med programbeskrivelsen tilbyr HF obligatoriske emner i overførbare ferdigheter og vitenskapsteori og etikk, totalt 15 studiepoeng.

I løpet av 2020 vedtok FFU å videreføre to kurs i overførbare ferdigheter. Dette gjelder ett kurs i universitetspedagogikk, PHDOF901, Basiskompetanse i universitetspedagogikk, på fem studiepoeng, som videreføres for to nye år. Det er også inngått ny samarbeidsavtale med universitetsbiblioteket om videreføring av ph.d.-kurset PHDOF903 Literature review and Publishing for PhD candidates. I tillegg ble det vedtatt å gjenoppta kurset PHDOF902 - Writing, Presenting and Publishing Research in English for Internationales Audiences. Dette kurset ble tilbudt fysisk i 2016 og blir gjenintrodusert digitalt våren 2021.

I prosessen rundt innføringen av nytt ph.d.-program ble undervisningstilbudet i vitenskapsteori og etikk gjennomgått. Fakultetet nedsatte også en arbeidsgruppe med mandat til bl.a. å evaluere innhold og struktur i kurset VIT900 Vitenskapsteori og etikk og foreslå eventuelle endringer samt å gi en samlet vurdering av opplæringsdelen i ph.d.-programmet og anbefale hvilke kurs fakultetet bør tilby. Arbeidsgruppens rapport ble behandlet i FFU i 2020. Programstyret støttet arbeidsgruppens anbefaling om oppdeling av VITHF900 Vitenskapsteori og etikk i to emner på 5 studiepoeng hver. Programstyret oppfordret SVT til å utvikle disse to emnene. Programstyret åpnet for at også andre fagmiljø kan utarbeide tilsvarende emner.

SVT opprettet to nye emner i 2020: VITHF905 Vitskapsteori og etikk (5 stp) (obligatorisk) og VITHF910 Rettleia oppgave i vitskapsteori og etikk (5 stp) (valgfritt).

I påvente av at VITHF905 og VITHF910 blir godt implementerte tilbud, videreføres og tilbys VITHF900 som likeverdig alternativ til VITHF905 + VITHF910 eller tilsvarende kurs som godkjennes av programutvalget, for 3 år. Alle tre emnene blir evaluert internt ved SVT og tas opp til drøfting i programstyret hver høst. Før 2024 skal omfanget av SVTs tilbud i vitenskapsteori og etikk evalueres i sin helhet.

Om lag halvparten av HFs ph.d.-kandidater kommer fra utlandet, og det er et gjentagende ønske fra stipendiatene om å få flere tilbud i overførbare ferdigheter på engelsk. Flere kandidater ønsker å ta emner på UPED, for eksempel UPED600 Introduksjon til universitetsundervisning og kursdesign, som også undervises på engelsk. Dette emnet går over 24 timer og gir ikke studiepoeng. Vi har vært i dialog med Det psykologiske fakultet om hvorvidt det er mulig å gi studiepoeng til ph.d.-kandidater enkeltvis, men dette har ikke latt seg gjøre. Vi har også forsøkt å tilby PHDOF901, Basiskompetanse i universitetspedagogikk, på engelsk, men det har hittil ikke vært mulig.

Fakultetet ser at dette er et ønske og et behov som vi må imøtekomme, og jobber aktivt for å få på plass engelskspråklige emnetilbud i overførbare ferdigheter. I tillegg kommer det ønsker om kurs i for eksempel innovasjon, prosjektutvikling, søknadsskriving, økonomi etc.

Samtidig har fakultetet verken kapasitet til å organisere eller den kritiske massen blant kandidater som skal til for å etablere slike kurs annet enn som ad hoc-tilbud. Det vil derfor være ønskelig at slike kurs ble tilbudt fra sentralt hold.

➤ *Hvordan man evaluerer faste emner som blir tilbudt*

SVT evaluerer alle sine emner internt. Emnetilbudet i overførbare ferdigheter blir evaluert av de emneansvarlige.

d. *Hvordan man bruker resultatene som fremkommer i den årlige analysen av Kandidatundersøkelsen*

Datagrunnlaget for HF for 2019 er så spinkelt, kun seks kandidater, at det er uklart i hvilken grad det kan følges opp systematisk på fakultetsnivået.